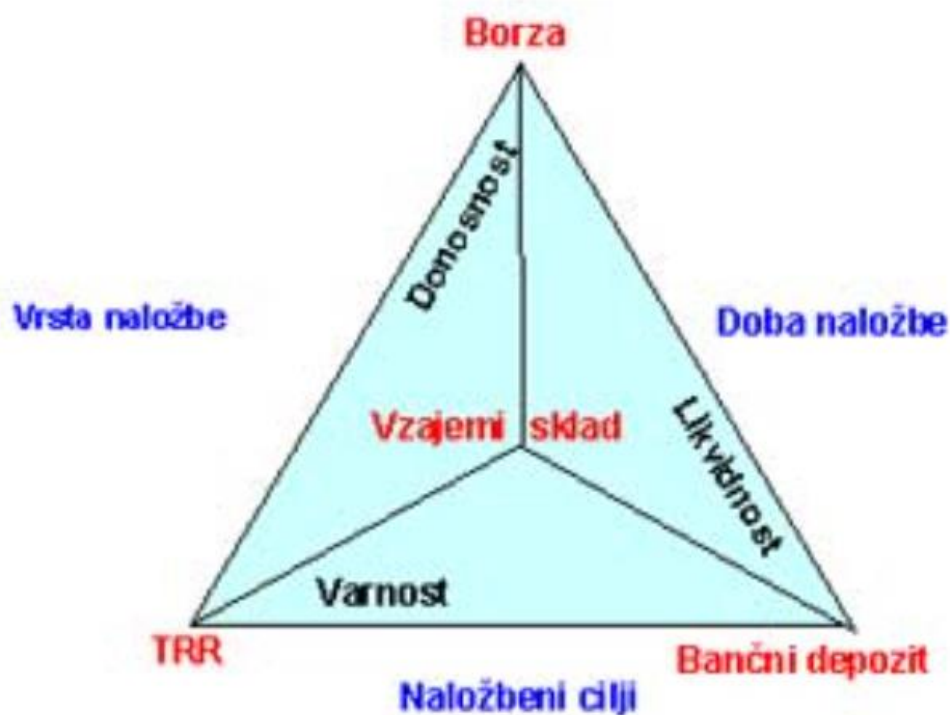

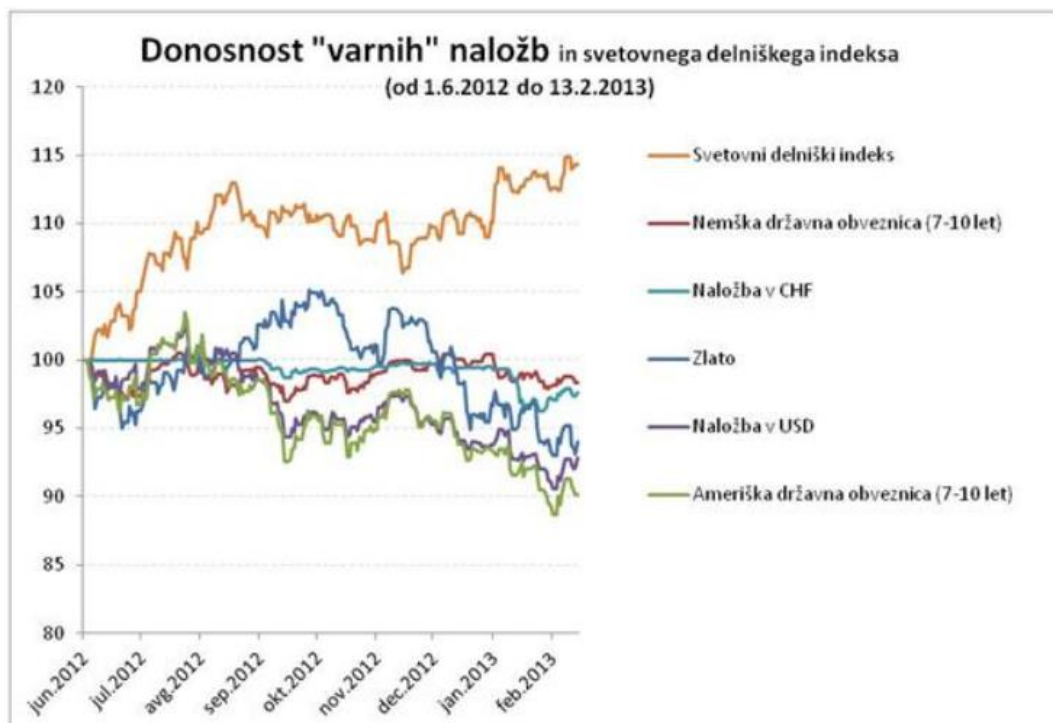
NALOŽBE

Danes poznamo mnogo načinov, kako naložiti denar. Naložbo »opazujemo« s tre vidikov:

Slika 1 <http://www.nasvet.info/nalozbe-in-krediti/varcevanje-in-nalozbe/tveganje,-donosnost,-likvidnost/>

Načeloma velja, bolj kot je naložba donosna, bolj je tvegana.

Slika 2 vir: Bloomberg

Kot je videti, so še najbolj donosne delnice, malo manj pa naložbe v sklade, ki vlagajo v delnice.

Tudi ti donosi niso visoki, trenutno med 5 in 15%. Ker je to nabor več delnic je tveganje manjše.

V primeru da vlagamo v svoje podjetje je tveganje večje. Zato tudi donosi, med 20 in 30%.

Vendar ponujajo (predvsem na spletu) tudi druge možnosti investiranja. Običajno so obdobja kratka (1/2 leta) donosi pa visoki (nad 30%)

Ker je denar le dogovor in delo človeških rok, ga je treba nekje dobiti. To traja in ni ga neomejeno (zaenkrat).

Še najbolj pomembno pa je kako boste izplačani. Ali ima ta investicija tudi fizično obliko, premoženje? Če ga ni, če ni dosegljivo je tveganje preveliko, investirajte kje drugje.

[Zelo verjetno pa gre za finančno prevaro.](#)

Prevaranti vedno znova najdejo načine predstavitve, s čimer prepričajo množico, da jim sledijo. Poglejmo najbolj pogoste oblike.

V zadnjem času bodite še posebno previdni pri investicijah, povezanih z zlatom, kjer se dogajajo številni primeri goljufij. Čeprav so oblike finančnih prevar razlikujejo, jih lahko vseeno razdelimo v naslednje najpogostejše sheme:

1. [Piramidne sheme](#) — prevaranti vas na vsak način želijo prepričati, da lahko vašo investicijo oplemenitijo za 30% in več odstotkov v zelo kratkem časovnem obdobju, obenem pa vas s provizijo spodbujajo, da tudi vi najdete nove investitorje. Prevaranti v ozadju takšnih shem vlagajo veliko truda, da bi naredili MLM (multi level marketing) sheme čimbolj legitimne (članki v časopisih, primeri zadovoljnih investitorjev, kriptomiljonarji...). V pravi piramidni shemi se denar povrne šele, ko je udeleženec priskrbel veliko število novih strank, seveda pa se ta 'dobiček' zgodi na račun izgube, ki jih utrpijo nove stranke. Za zbiranje denarja uporabljajo najpopularnejše investicije v obstoječem trenutku (zlato, forex in ostale naložbe). Piramidne sheme po določenem času propadejo. Do tega pride razmeroma hitro, ko je kritična masa izpolnjena (na primer: 1/10 Slovencev bi že kupilo bitcoine) in zato postane iskanje novih udeležencev (kupcev bitcoinov) praktično nemogoče. Glede na spodnji graf lahko do tega pride izjemno hitro:

Nivo	Udeleženci	Opombe
Nivo 1	8	Vsak udeleženec pripelje 8 novih!
Nivo 2	64	Drugi nivo poplača prvi nivo!
Nivo 3	512	
Nivo 4	4,096	
Nivo 5	32,768	
Nivo 6	262,144	
Nivo 7	2,097,152	Več kot je prebivalcev v Sloveniji!
Nivo 8	16,777,216	
Nivo 9	134,217,728	
Nivo 10	1,073,741,824	Več kot dvakratnik prebivalcev EU!
Nivo 11	8,589,934,592	Več kot je celotno prebivalstvo sveta!

Ponzi¹ je sistem prodaje, kjer organizator prevare pobira denar novih investorjev in s tem denarjem poplačuje obresti prvih investorjev, namesto da bi ta denar investiral oziroma upravljal. Shema je imenovana po Charlesu Ponziju, prevarantu iz 19. stoletja, ki je prepričal tisoče vlagateljev, da so vlagali v njegovo arbitražno trgovanje z poštnimi znamkami in jim pri tem obljubljal več kot 200-odstotne donose. Podobno kot piramidne sheme tudi Ponzijska shema zahteva stalen dotok novih investorjev in njihovega kapitala za nadaljni obstanek (kombinacija MLM in Ponzi sheme). Najbolj lep primer ponzi sheme je pri nas Finanzas Forex. Ponzijske sheme ponavadi propadejo, ko organizator izplača več obresti kot pa je dotok denarja novih in obstoječih investorjev. Močan znak za propad močne in uspešne ponzi sheme je investicijski program, kjer so obljubljeni posebej visoki dobički za večje vloške. Nekatere predvsem bolj dolgoročne ponzi sheme lahko propadejo kot posledica težkih makroekonomskih časov, ko večja količina investorjev istočasno dviguje svoje vloške - kot je bil na primer to v doslej najbolj znani Madoffovi ponzi shemi.

2. **"Pump-and-Dump (Napihni in zavrži)"** — je prevara s precenjenimi delnicami podjetja. Podjetje nenadno zraste kljub pomanjkljivim fundamentalnim podatkom (majhen promet in dobiček, minimalna knjigovodska vrednost podjetja itd.). Prevarant oziroma in/ali lastnik podjetja načrtno kupuje delnice podjetja in povzroči nenaden dvig cene delnice tega podjetja. Naslednji korak je agresivno širjenje lažnih informacij o izumih, revolucionarnih odkritjih tega podjetja, ki so v kombinaciji s trenutno rastjo delnice zanimiva vaba za neuke investitorje. Med neukimi investitorji se razširijo novice o rastoči delnici in ti jo nečakano kupujejo. Organizator sheme nato odproda delnice množici investitorjev po veliko višji ceni in izgine. Kupci ostanejo z delnico, ki nima fundamentalne vrednosti in glede na vrednost na koncu stanejo nekaj centov ali celo popolnoma nič. Pump and Dump prevare so lahko organizirane s pomočjo klicnih centrov, ki prodajajo te delnice, z internetnim oglaševanjem ter masovnim e-mail marketingom. Poglejte si film *Other people's money*².
3. **Prevara s provizijami za svetovanje** — investitor bi rad popravil prejšnje napake, ki jih je storil pri investiranju, vključno z nakupom poceni delnic. Prevara se po navadi začne s

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Ponzi_scheme

² https://en.wikipedia.org/wiki/Other_People%27s_Money

ponudbo za visoko plačilo bistveno manj vredne delnice. Da bi prišlo do transakcije, mora žrtev plačati provizijo za storitev. Če vlagatelj v obupu in želji plača, ne bo nikoli več videl denarja, ki ga je namenil za provizijo.

4. Preware z [offshore](#) podjetji — to so podjetja iz držav izven EU in iščejo žrtve med javno objavljenimi telefonskimi številkami. Takšne prevare so lahko različnih oblik, vključno z vsemi zgoraj opisanimi oblikami. Najpogostejši so klicni centri, ki ponujajo ne regulirane investicije, za katere nakazujete denar na neznane bančne račune. Seveda tudi tega denarja nikoli več ne boste videli.
5. [Druge prevare](#), kot na primer »plačati morate takse in davke, ker ste podedovali 5 milijonov, ki ste jih podedovali po stricu, ki ga niste poznali«, »zadeli ste dobiček, vendar morate najprej plačati davek«, »kupili bodo vaše stanovanje, vendar morate najprej vi plačati provizijo posredniku«, »vložili boste v rudnik urana«, pomagajte poplavljenim, vendar organizacije ki zbira denar ne poznate« in podobne stvari so pravzaprav bolj preproste in prozorne metode drobnih kriminalcev. Ti pridejo in za vedno izginejo. (z vašim denarjem)

VZROKI

Večinoma je pravi vzrok, da takšne prevare uspevajo, preprost človeški pohlep. Vsi bi radi zaslužili hitro, veliko. Pri tem jim je vseeno kako. Kljub temu da obvladajo osnovnošolsko matematiko, znajo logično razmišljati in vedo, da zastonj kosila ni, verjamejo obljubam brez podlage.

Če vse to vedo, pa vseeno nasedejo, so vseeno malopridneži, saj zavestno investirajo, upajoč, da so na začetku ponzijske sheme in bodo sami vseeno zaslužili, potem pa izginili.